תשע תקיעות בתשע שעות ביום יצא *תניא נמי הכי שמע תשע תקיעות בתשע שעות ביום יצא, מט' בני אדם כאחד *[לא יצא] תקיעה מזה ותרועה מזה יצא ואפי' בסירוגין ואפי' כל היום כולו ומי אמר רבי יוחנן הכי והאמר ר' יוחנן משום ר' שמעון בן יהוצדק בהלל ובמגילה אם שהה כדי לגמור את כולה חוזר לראש! לא קשיא הא דידיה הא דרביה, ודידיה לא *והא ר' אבהו הוה שקיל ואזיל בתריה דר' יוחנן והוה קרי קריאת שמע כי מטא למבואות מטונפות אישתיק, בתר דחליף אמר ליה ימהו לגמור א"ל אם שהית כדי לגמור את כולה חזור לראש! הכי קאמר ליה לדידי לא סבירא לי, לדידך דסבירא לך - אם שהית כדי לגמור את כולה חזור לראש. ת"ר תקיעות אין מעכבות זו את זו, ברכות אין מעכבות זו את זו, *תקיעות וברכות של ר"ה ושל יוה"כ מעכבות. מ"ט? *אמר רבה אמר הקב"ה: אמרו לפני בר"ה מלכיות זכרונות ושופרות - מלכיות כדי שתמליכוני עליכם, זכרונות כדי שיבא לפני זכרוניכם לטובה, ובמה - בשופר: מי שבירך ואח"כ נתמנה לו שופר תוקע ומריע ותוקע: טעמא דלא הוה ליה שופר מעיקרא הא הוה ליה שופר מעיקרא כי שמע להו אסדר ברכות - שמע להו. רב פפא בר שמואל קם לצלויי אמר ליה לשמעיה, כי *נהירנא לך תקע לי אמר ליה רבא לא אמרו אלא בחבר עיר. תניא נמי הכי כשהוא שומען *שומען על הסדר ועל סדר ברכות. במה דברים אמורים בחבר עיר אבל שלא בחבר עיר שומען על הסדר ושלא על סדר ברכות ויחיד שלא תקע, חבירו תוקע לו, ויחיד שלא בירך אין חבירו מברך עליו, ומצוה בתוקעין יותר מן המברכין - כיצד שתי עיירות באחת תוקעין ובאחת מברכין הולכין למקום שתוקעין ואין הולכין למקום שמברכין. פשיטא - הא דאורייתא הא דרבנן!? לא צריכא דאף על גב דהא ודאי והא ספק: כשם ששליח צבור חייב כך כל יחיד ויחיד חייב: תניא *אמרו לו לרבן גמליאל לדבריך למה צבור מתפללין? אמר להם כדי להסדיר שליח צבור תפלתו, אמר להם רבן גמליאל לדבריכם למה שליח צבור יורד לפני התיבה? אמרו לו כדי להוציא את שאינו בקי, אמר להם כשם שמוציא את שאינו בקי כך מוציא את הבקי. אמר רבה בר בר חנה אמר ר' יוחנן מודים חכמים לרבן גמליאל, ורב אמר עדיין היא מחלוקת, שמעה [רבי] חייא בריה דרבה בר נחמני אזל אמרה לשמעתא קמיה דרב דימי בר חיננא אמר ליה הכי אמר רב עדיין היא מחלוקת, אמר ליה, רבה בר בר חנה נמי הכי קאמר - כי אמר רבי יוחנן להא שמעתא אפליג עליה ריש לקיש ואמר עדיין היא מחלוקת, ומי אמר רבי יוחנן הכי והאמר רבי חנה ציפוראה אמר רבי יוחנן הלכתא *כרבן גמליאל הלכתא מכלל דפליגי!

כי

תשע תקיעות · תרועות נמי קאמר: **מתשעה בני אדם כאחד לא יצא** · תרי קלי לא משתמעי כך פירושה לפי מה שכתוב בספרים ולאו מלתא היא דהא אוקימנא (לעיל דף כז·) תרי קלי מתרי גברי משתמעי (א) וה"ג לה בתוספתא מתשעה בני אדם כאחד יצא ואפי' בסירוגין ואפילו כל היום כולו ולא גרסינן תקיעה מזה ותרועה מזה יצא דהיינו רישא ואי גרסינן לה הכי הוא דגרסי' מט' בני אדם כאחד תקיעה מזה ותרועה מזה יצא ואפי' בסירוגין כו': **אם שהה** · בסירוגו כדי לגמור את כולו חוזר: **לדידי לא סבירא לי** · מה שהפסקת, דאית ליה לר' יוחנן במסכת ברכות (דף כד:) היה קורא קריאת שמע והגיע למבואות מטונפות מניח ידו על פיו וקורא ולא סבירא לי נמי דמשום שהה יהא צריך לחזור: **לדידך דסבירא לך** · ואתה חולק עלי בשתיקתך דכיון דקא בעית מהו לגומרה מכלל דסבירא לך סירוגין מעכבי קרייה ומבעיא לך בכמה הוי סירוגין: **תקיעות** · וברכות דעלמא כגון תעניות אין מעכבין זו את זו אם בירך ולא תקע: מי שבירך כו': **כי נהירנא לך** · לסימן שסיימתי הברכה: **אלא בחבר עיר** · חבורת צבור אבל יחיד מברך את כולן ואח"כ תוקע תשע תקיעות: **דהא ודאי והא ספק** · ודאי הוא לו שאם ילך אצל המברכין ימצא שם עשרה ויתפלל ש"צ ויוציאנו ידי חובתו ואם ילך אצל התוקעין שמא כבר עמדו והלכו לביתם: כשם שש"צ וכו': **למה צבור מתפללים** · בלחש: **מודים חכמים** · אחר שנחלקו חזרו והודו: **אמר ליה** · ר' חייא לרב דימי: **רבה בר בר חנה נמי** · דמריה דשמעתא הוא: **הכי קאמר** · שנחלקו על רבן יוחנן כשאמר כן:

מתשעה בני אדם כאחד לא יצא · כך כתוב בספרים והקשה בקונטרס אמאי לא יצא הא אסיקנא לעיל דתרי קלי מתרי גברי משתמעי ופי' דגרסינן בתוספתא מתשעה בני אדם כאחד יצא ואפי' בסרוגין ונראה לקיים גרסת הספרים מתשעה בני אדם כאחד לא יצא משום דאין כאן בתרועה פשוטה לפניה ופשוטה לאחריה כיון שהכל ביחד והשתא גרס שפיר תקיעה מזה ותרועה מזה יצא דהיינו זה אחר זה וסרוגין פי' סרוגין הפסקות הרבה שתוקע ומפסיק ושוהה לעשות התרועה עד לאחר שעה: **לדידי** לא סבירא לי · כלומר שהוא צריך לחזור לראש כששהה כדי לגמור כולה ולא שיהא צריך להפסיק כשמגיע למבואות המטונפות אלא מניח ידו על פיו וקורא ק"ש כדאמר ר' יוחנן בפרק מי שמתו (ברכות דף כד:) והיה נראה דקי"ל כוותיה כששהה כדי לגמור כולה דאין חוזר לראש אע"ג דפליגי עליה רב ושמואל בפרק הקורא את המגילה למפרע (מגילה דף יח:) דקי"ל כרבי יוחנן לגבי רב ושמואל כדמוכח בפ' מי שהוציאוהו (עירובין דף מז:) ומיהו כיון דרבי אבהו פליג היה קצת נראה לפסוק כמותו דהוא בתרא ואע"ג דאשכחנא רב יוסף בההיא דמגילה (שם:) דקאמר נקוט דרב ביבי בידך דרב אמר אין הלכה כרבי מונא ושמואל אמר הלכה כר' מונא לאו משום דלהוי הלכה כרב באיסורי קאמר הכי אלא האמת אומר דשמעינן ליה לשמואל דחייש ליחידאה וגם בפרק מי שמתו (ברכות דף כג:) גבי היה עומד בתפלה ומים שותתין על ברכיו דפליגי רב חסדא ורב המנונא ומסיק רב אשי דכ"ע אם שהה חוזר לראש והכא בדלא שהה *) וקשה הדבר מאד שהצבור בבהכ"נ בי"ט אומרים אמת ויציב וממתינין לש"ץ ושותקים עד שיגמור זולתות ומי כמוך שאומר בגאולה ומיהו היכא דאין שוהין כדי לגמור כולה מתחלתה עד סוף אין לחוש **) (כדאביי) בפ' הקורא את המגילה למפרע (דף יח:) ולא (כרב יוסף) דאמר מהיכא דקאי לסיפא דאם כן נתת דבריך לשעורין וצריך לדקדק בתקיעות משום דאמר רב כהנא בפ' החליל (סוכה נג: וגם) אין בין תקיעה לתרועה ותקיעה ולא כלום כרבי יהודה דאמר שלשתן מצוה אחת וכי קאמר התם דוקא באמצע תקיעה תרועה תקיעה אבל בין קר"ק לקר"ק יכול לשהות פחות מכדי לגמור קר"ק ולרבנן דחשבי תקיעה בפני עצמה ותרועה בפני עצמה אין לשהות בין זה לזה כדי תקיעה אחת או תרועה אחת: **כך** מוציא את הבקי · מכאן פסק בה"ג דיחיד שטעה ולא הזכיר של ראש חדש יכוין לבו לתפלתו של שליח צבור מתחלה עד סוף ויוצא אע"פ שהוא בקי ואין ראיה מכאן דהא מסקינן רשב"ג אומר אינו מוציא אלא עם שבשדות דאניסי במלאכה ואינן יכולין להסדיר תפלתם אבל דעיר לא ומיהו בקונטרס משמע לקמן שרוצה לפרש בשלא כוון לבו לבהכ"נ ולא שמע תפלה וכן משמע דומיא דההיא דברכת כהנים ולפירוש זה מליט למימר דבצבור היכא דשמעו יוצאין וכן משמע בפרק תפלת השחר (ברכות דף כט·) דאמר רב אסי טעה ולא הזכיר גבורות גשמים בתחיית המתים מחזירין אותו שאלה בברכת השנים אין מחזירין אותו וכו' מיתיבי טעה ולא הזכיר כו' שאלה בברכת השנים מחזירין אותו כו' ומשני הא ביחיד הא בצבור אי הכי מפני ששומעה משליח צבור מיבעי ליה ומסיק אידי ואידי ביחיד הא דאיכא למידכר קודם שומע תפלה הא דלא אדכר קודם שומע תפלה משמע דבצבור יוצא על ידי ש"צ ואפי' לפי מה שפירש עם שבשדות שומעין משליח צבור יוצאין אבל דעיר לא יש לחלק בין היכא דהתפלל וטעה להיכא דלא התפלל כלל [וע"ע תוס' ברכות כט: ד"ה טעה]:

אלימא

*) [ועי' תוס' ברכות כב: ד"ה אלא] . **) [נ"ל כרב יוסף] .

נט א ב מיי' פ"ג מהל' שופר הל' ו סמג עשין מב טוש"ע א"ח סימן תקפח סעיף ב [רב אלפס כאן ובמגילה פ"ב דף רסא]:

ס ג מיי' פ"ב מהל' ק"ש הלכה יב סמג עשין יח טוש"ע א"ח סי' כה סעיף א וסי' עח וסי' פה סעיף א:

סא ד מיי' פ"ג מהל' שופר הל' ו והלכה ח טוש"ע א"ח סי' תקצג סעיף א ב:

סב ה מיי' שם הלכה ז טוש"ע א"ח סי' תקצב סעיף א:

סג ו מיי' שם הל' יב טוש"ע שם סעיף ב:

ברכות כד:

סד ז טוש"ע א"ח סי' תקצד:

סה ח מיי' שם הל' יג טור ש"ע א"ח סי' תקצה:

רבינו חננאל

שמע ט' תקיעות בט' שעות יצא מט' בני אדם כאחד לא יצא בזה אחר זה יצא. תקיעה מזה ותרועה מזה זה אחר זה יצא ואפילו בסירוגין ואפי' כל היום כולו. והא דאמר ר' יוחנן משום ר' שמעון בן יהוצדק בהלל ובמגילה אם שהה כדי לגמור את כולה חוזר לראש. דחינן לה הכי ההיא דרביה היא. כלומר ולא סבירא ליה: ת"ר תקיעות אין מעכבות ז' את זו כגון תקיעות שבת*) ותקעתם בחצוצרות על עולותיכם וגו'. ברכות כגון ברכות של ק"ש וכיוצא בהן ובהני אמרי' ברכות אינן מעכבות זו את זו תקיעות וברכות של ר"ה ושל יוה"כ של שנת היובל שצ"ל מלכיות זכרונות ושופרות ביובל כדרך שאומרים בר"ה מעכבות זו את זו מ"ט אמר רבא אמר הקב"ה לישראל אמרו לפני בר"ה מלכיות זכרונות ושופרות. מלכיות שתמליכוני עליכם. זכרונות כדי שיבא זכרוניכם לפני לטובה ובמה בשופר. נמצאת למד שעל ברכות שיש עמהן תקיעות קתני שמעכבית זו את זו. **) מהא דתניא מנין שבשופר ת"ל והעברת שופר תרועה בחדש השביעי שאין ת"ל בחדש השביעי שכבר נאמר ביום הכפורים תעבירו שופר מה ת"ל עוד בחדש השביעי ללמדך שכל תרועות של חדש השביעי בשופר וכתיב ביה בר"ה בחדש השביעי באחד לחדש יהיה לכם שבתון וגו'. ומנין שפשוטה לפניה שנאמר והעברת שופר תרועה לשון העברה היא פשוטה והיא התקיעה וכתיב והעברת שופר ואח"כ תרועה ומנין שפשוטה [לאחריה] כלומר ומנין כי צריך תקיעה לאחר התרועה שנאמר ביום הכפורים תעבירו שופר אחר שכתב והעברת שופר תרועה חזר וכתב תעבירו שופר נמצאת כתובה ביובל תרועה ותקיעה לפניה ותקיעה לאחריה ומדכתיב בחדש השביעי ילפינן שכל תרועות בחדש השביעי [שיות] והן תרועה של ר"ה כתרועת היובל ובשופר ומנין לשלש של שלש שלש שנאמר והעברת שופר תרועה ובר"ה כתיב שבתון זכרון תרועה ועוד כתיב בענינא דמוספים בר"ה יום תרועה יהיה לכם ונגמרי יובל מר"ה ור"ה מיובל שביעי שביעי לגז"ש וכאילו ג' תרועות כתיבי בכל חד וחד וכל תרועה יש תקיעה לפניה ויש תקיעה לאחריה נמצאו בר"ה שלש תרועות וכל תרועה תקיעה לפניה ותקיעה לאחריה. הרי שלש של שלש וכן ביובל חייבין לומר מלכיות זכרונות ושופרות וג' תקיעות בכל אחת ואחת. ואקשינן האי תנא מעיקרא גמר תרועות של ר"ה מן היובל בהיקישא. מה ת"ל בחדש השביעי שיהו כל תרועות של חדש השביעי כזה כדאמרינן והשתא הדר מייתי לה בגז"ש ופרקינן אי לאו גז"ש הוה מייתינא לה בהקישא השתא דאתאי ג"ש שהיא גמרא כדקיימא לן אדם דן ק"ו מעצמו ואין אדם דן גז"ש מעצמו אלא אם קיבל אותה מרבו ג"ש עדיפא מהקישא. והאי תנא מייתי לה כי כל תרועה תקיעה לפניה ותקיעה לאחריה ממדבר ומדכתיב ובהקהיל את הקהל תתקעו ולא תריעו. למדנו שהתקיעות זולתי התרועה. ואין לי שצריך בענין הזה כל תרועה צריכה תקיעה לפניה ותקיעה לאחריה אלא במדבר. בר"ה מנין ת"ל תרועה תרועה לגז"ש נאמר תרועה במדבר ונאמר תרועה בר"ה מה תרועה האמור במדבר תקיעה לפניה ותקיעה לאחריה אף תקיעה האמורה בר"ה כן הא כיצד שלש תרועות בר"ה שתים מדברי תורה ואחת מדברי סופרים שבתון זכרון תרועה והעברת שופר תרועה מדברי תורה ואחת מדברי סופרים יום תרועה יהיה לכם לתלמודו בא ולא סלקא סוגיא דשמעתא בהכי ויש נוסחאות אחרות כך הא כיצד ג' תרועות שהן ט' בר"ה ב' מדברי תורה שבתון זכרון תרועה ויום תרועה יהיה לכם מדברי תורה והעברת שופר תרועה מדברי סופרים כלומר בגז"ש גמר לה מיובל ולא בר"ה עצמה כתוב. ר' שמואל בר נחמני אומר אחת מדברי תורה שבתון זכרון תרועה מדברי תורה ושתים מדברי סופרים והעברת שופר תרועה נמי מדברי סופרים היא כדאמרן אבל יום תרועה יהיה לכם לתלמודו הוא בא ללמד כי תקיעת שופר ביום ולא בלילה ואידך הת"ק דר' שמואל בר נחמני נפקא ליה כי תקיעת שופר בר"ה ביום ולא בלילה מדכתיב ביוה"כ תעבירו שופר בכל ארצכם ואקשי' אי מיום הכפורים יליף ליליף מיניה לפשוטה, לפניה ולאחריה אמאי יליף לה ממדבר ופריק והעברת תעבירו לא משמע כלומר זה הלשון לא משמע כי פשוטה היא אלא כדרב מתנא בא דאמר בעניין הרחיב את הקצר וקיצר את הרחב פסול שנאמר והעברת דרך העברתו בעינן בלא שינוי וכבר פירשנוהו שם תעבירו שופר מאי קאמר רחמנא עבריה ביד ותנא דגמר לה בג"ש אמר לך רב מתנא מרשני קרא בדיבוריה הוה ליה למכתב ותתקע שופר תרועה שינה וכתב והעברת תלמוד ממנה זה וזה אבל תעבירו ביד לא יתכן למימר דגמרינן מהעברה דכתיב ויצו משה ויעבירו קול במחנה לאמר מה להלן העברה בקול היא אף כאן העברת שופר בקול היא ואקשינן תוב האי תנא דמייתי לה ממדבר אי מה במדבר חצוצרות אף בר"ה חצוצרות ת"ל תקעו בחדש שופר בכסא ליום חגנו איזהו חג שהחדש מתכסה בו הוי אומר זה ר"ה וקאמר רחמנא שופר. מי שאינו יודע הברכות תוקע ויוצא ידי חובתו ומי שאין לו שופר מברך הברכות ויוצא ידי חובה דהא בר"ה שחל להיות בשבת מברכין ואין תוקעין. אבל ברכות זו את זו מעכבות. דתניא ברכות של ר"ה ושל יוה"כ מעכבות זו את זו: **ירושלמי** אי זו היא תרועה ר' חנינא ור' מנא חד אמר כהדין טרימוטא וחד אמר תרין דקיקן ר' רגניא חשש על הדא דר' מנא

וכן

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה מתשעה בני אדם כאחד כו' מתרי גברי משתמעי. ה"ב הייט בשופר שלא תביא כדמסיק לעיל דדוקא תרתי בעינן מתרי גברי וגם חביב וק"ל ועי' לעיל דף כז:

[תוספ' פ"ב] סוכה נג. ערכין י.

[עמ"ש תוס' לעיל לג: סד"ה שיעור]

ס"א נהירנא

[ועי' פרש"י אבל אלפסי]

[תוספ' פ"ב]

[שבת קיא: וש"נ]

[נ"ל כדאביי]

נושא (המשך) שהה כדי לגמור את כולה

נושא תקיעות על סדר הברכות

---

*) אולי צ"ל כגון תקיעות שבתמיד דכתיב ותקעתם כו' ואולי צ"ל ג"כ כגון תקיעות שבתענית. **) נראה דרבינו היה גורס בגמרא ותקיעות מעכבות זו את זו מנ"ל דתניא וכו' והיא הברייתא לעיל ל"ג ע"ב.